

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van kasteel Ortegat en aanhorigheden te WAASMUNSTER

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 22 juli 2011 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen kasteel Ortegat en aanhorigheden te Waasmunster;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen op datum van 3 mei 2012, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 3 mei 2012,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de historische en de artistieke waarde:

- als monument

Kasteel Ortegat of kasteel van Waasmunster, gelegen te Waasmunster, Belselestraat 2

bekend ten kadaster:

Waasmunster, 2e afdeling, sectie C, perceelnummers 1465 zoals afgebakend op bijgevoegd plan

2° Wegens de historische waarde:

- als monument

koetshuis met stal van kasteel Ortegat, gelegen te Waasmunster, Belselestraat 2

bekend ten kadaster:

Waasmunster, 2e afdeling, sectie C, perceelnummer 1468A zoals afgebakend op bijgevoegd plan

3° Wegens de historische en de wetenschappelijke waarde:

- als monument

Kasteelpark van kasteel Ortegat met tuilmuren, toegangspoort en hekwerk, met uitsluiting van de te onteigenen gedeelten voor aanleg fietspad N446 zoals vastgelegd op onteigeningsplan 16DDG10023500 bij het ministerieel besluit betreffende onteigeningen ten algemene nutte van 23.02.2010, gelegen te Waasmunster, Belselestraat 2

bekend ten kadaster:

Waasmunster, 2e afdeling, sectie C, perceelnummers 1439B, 1439C, 1445B, 1463A, 1465, 1466, 1467C, 1467D, 1468A, 1469E, 1470, 1471, 1472, 1473

zoals afgebakend op bijgevoegd plan

4° Wegens de historische waarde:

- als monument

voetweg Bulk, gelegen te

Waasmunster, Bulk zonder nummer

bekend ten kadaster:

Waasmunster, 2e afdeling, sectie C, zonder perceelnummer zoals afgebakend op bijgevoegd plan

5° Wegens de historische waarde:

- als monument

voormalig boswachtershuis van kasteel Ortegat, gelegen te Waasmunster, Bulk 8-10

bekend ten kadaster:

Waasmunster, 2e afdeling, sectie C, perceelnummers 1420A, 1420B zoals afgebakend op bijgevoegd plan

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° Kasteel Ortegat of kasteel van Waasmunster

Historische waarde:

Het kasteel werd circa 1813 als buitenplaats gebouwd door Albertus Livinus Vermeulen op grond die hij in 1797 met andere eigendommen had aangekocht uit het domein van de afgeschafte abdij van Roosenberg te Waasmunster. De Dendermondse architect Jean-Baptiste Dubois ontwierp het kasteel. Dit buitengoed is sinds 1919 bezit van de familie Ortegat. Het kasteel is een zeldzaam gekend overblijfsel uit het oeuvre van architect J.-B. Dubois en heeft een uitzonderlijk karakter als zeer herkenbare vroeg 19de -eeuwse buitenplaats.

Historische, in casu de architectuurhistorische waarde:

Het fraaie en authentieke bouwwerk in neoclassicistische en empirestijl refereert aan de Palladiaanse villabouw. Architecturaal valt de constructie op door zijn evenwichtige proporties, een vrij strakke vormgeving en een overheersende symmetrie in aanleg en opstand van de lijstgevels. Zeer kenmerkend voor de bouwperiode en voor dit zeldzaam geworden type buitenplaats uit het eerste kwart van de 19de eeuw zijn de monumentale zuilenportiek centraal in de voorgevel en uitgebouwde rotonde met koepeldak bekroond door belvédère aan de achterzijde. Door deze in het oog springende elementen met hun brede blauwhardstenen toegangstrappen straalt de constructie tevens een voorname allure uit. De lichtgele beschildering van het gepleisterd metselwerk harmonieert op karakteristieke wijze met de grijs getinte elementen van de constructie als van de onderbouw, zuilen, dakbekleding. In een aantal toegepaste venstertypes zoals de serliana is de vormtaal in empirestijl zeer herkenbaar aanwezig.

Historische, in casu de cultuurhistorische waarde:

Cultuurhistorisch is de vroegere buitenplaats illustratief voor de wooncultuur eigen aan een specifieke periode en van een bevoorrechte kapitaalkrachtige klasse van welstellende burgers en adel.

Artistieke waarde:

De fraaie proporties, het harmonische en evenwichtig karakter, de smaakvolle stilistische uitwerking van het kasteel Ortegat getuigen van een zeer kwalitatief hoogstaand artistiek ontwerp. Uit de literatuur is bekend dat het interieur aspecten bewaart van een kunstzinnige decoratie in empirestijl.

2° Koetshuis met stal van kasteel Ortegat

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Het op een hoeksteen 1813 gedateerde koetshuis in baksteenmetselwerk opzij in het kasteelpark is een vrij monumentaal opgevat en uitzonderlijk exemplaar. Zowel stilistisch als typologisch is dit authentiek bijgebouw representatief als karakteristieke functionele afhankelijkheid van de vroeg 19de -eeuwse buitenplaats. De deels gepleisterd uitgewerkte voorgevel op zandstenen plint bezit een opvallende en imposante allure door een klassieke symmetrische ordonnantie geritmeerd door hoge rondbogen op pilasters. Een omlijste centrale nis accentueert daarbij het middenrisaliet.

De open gewerkte zuidelijke zijgevel aansluitend bij deels gebogen bakstenen tuinmuren met halfzuil verrast door de bijzondere neogotische vormgeving van de tracering in beide vensters. De deur- en vensteropeningen onder de zolderluiken in de noordelijke zijgevel herinneren aan een gedeeltelijke woonfunctie. De kleinschalige vrijstaande bijhorende stal in baksteenbouw achter het koetshuis gelegen, gaat eveneens terug op het oorspronkelijk gebouwenbestand van de buitenplaats. Het landelijk gebouw verkreeg een pittoresk karakter door het gebruik van contrasterende gesinterde baksteen voor de plint, de omlopende kordonlijst, op de gevelhoeken en ter accentuering van een blind zoldervenster.

3° Kasteelpark van kasteel Ortegat met tuinmuren, toegangspoort en hekwerk

Historische waarde:

Historisch gaat het kasteelpark terug op het domein dat voor 1797 hoorde bij de oude abdij van Roosenberg van Waasmunster. De beschermde Bruine beuk voortkomend uit dit kloosterdomein, die als beeldbepalende solitaire boom werd geïntegreerd in de parkaanleg, is onlosmakelijk verbonden aan het kasteelpark. Het betreft een monumentale Bruine beuk die omwille van zijn artistieke, wetenschappelijke, historische inclusief volkskundige en sociaal-culturele waarde als monument werd beschermd (MB van 20.12.2010). Het landschapspark in Engelse stijl is ontstaan in het eerste kwart van de 19de eeuw, periode waarin het centraal gelegen kasteel met koetshuis werd opgericht. Visueel en conceptueel is er een historische samenhang tussen het park en het kasteel met zijn aanhorigheden. De deels ommuurde voormalige moestuin aanleunend bij het landschapspark maakt traditioneel als nutstuin integrerend deel uit van een kasteelsite met park.

Historische, in casu de tuinkunsthistorische waarde:

Het kasteelpark in Engelse stijl dat het kasteel op schitterende wijze omkadert is representatief als 19de-eeuws landschapspark: cultuurlandschappelijk beantwoordt het aan het toenmalig esthetisch ideaal op het vlak van tuinkunst. De karakteristieke kenmerken van deze tuinkunst zijn herkenbaar in de asymmetrische aanleg, de aanwezigheid van diverse waterpartijen en paden met een slingerend patroon, de afwisseling van glooiende gazons met bomengroepen, bospartijen en aansluitend parkbos. Voor de typerende reliëfverschillen eigen aan een landschapspark werd gebruik gemaakt van het natuurlijk heuvelig karakter van het terrein. Vanaf het kasteel werden diverse vista's in de aanleg gecreëerd waarvan twee eindigend op een tuinbeeld. De toegangspoort verkreeg allure door de hardstenen pijlers, bijhorende schamppalen en het ijzeren hekwerk.

Wetenschappelijke, in casu de geologische waarde:

Het kasteelpark bezit een belangrijke natuurlandschappelijke waarde door zijn ligging op het cuestafront van de paracuesta van het Waasland met herkenbare markante terreinovergang.

4° Voetweg Bulk

Historische waarde:

Als smalle niet verharde voetweg opklimmend tot de eerste helft van de 19de eeuw getuigt Bulk van een oude en typisch landelijke wegeninfrastructuur. De benaming is ontleend aan een toponiem van een perceel dat afkomstig is uit het domein van de

verdwenen invloedrijke abdij van Roosenberg te Waasmunster. Als wandelpad maakt deze publieke voetweg integrerend deel uit van de aanleg van het waardevolle 19de-eeuwse landschapspark in Engelse stijl van kasteel Ortegat.

5° Voormalig boswachtershuis van kasteel Ortegat

Historische waarde:

Het voormalige boswachtershuis uit het midden van de 19de eeuw bezit als vroegere personeelswoning van kasteel Ortegat een historische en functionele samenhang met het aangrenzende park van kasteel Ortegat. Deze aanhorigheid van het kasteel ligt voor de vroegere moestuin van kasteel Ortegat en paalt aan de oude aarden voetweg die deels doorheen het kasteelpark loopt.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Door de neogotische vormgeving en decoratieve details van de tuingevel vertoont deze voorts bescheiden landelijke dorpswoning uit het midden van de 19de eeuw architecturaal een uitzonderlijk karakter. Dit opvallende aspect verleent de woning een bijzonder cachet dat zijn aansluiting bij het kasteeldomein herkenbaar visualiseert.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 en 10 juni 2011 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010 en 2 augustus 2011).

Brussel,

12 JULI 2012

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS